

Forvaltningsplan for Havmyran naturreservat 2017 - 2027

Hitra kommune

CONVENTION ON WETLANDS
(Ramsar, Iran, 1971)

Innholdsfortegnelse

Forord	3
1 Innledning.....	4
1.1 Områdebeskrivelse	4
1.2 Havmyran som Ramsarområde	6
2 Naturmangfoldloven.....	7
3 Historikk.....	8
3.1 Verneprosess.....	8
3.2 Brukshistorie.....	9
3.3 Nærliggende verneområder	9
4 Dagens status	10
4.1 Kunnskapsstatus.....	10
Naturtyper og planter	10
Fugl.....	10
Andre naturverdier	10
4.2 Verneverdier.....	10
Naturtyper og plantearter	10
Fugl.....	13
Andre naturverdier	16
Fremmed- og problemarter	17
4.3 Bruk av området.....	18
Landbruk.....	18
Jakt og fiske	19
Forskning og friluftsliv	19
Tekniske inngrep	20
4.4 Pågående skjøtsel og tiltak i naturreservatet	20
5 Forvaltning av Havmyran naturreservat.....	21
5.1 Trusler mot verneverdiene	22
5.2 Bevaringsmål, planlagte tiltak og skjøtsel.....	23
5.3 Tilrettelegging og informasjon	24
5.4 Retningslinjer for brukerinteresser i Havmyran naturreservat	25
Landbruk.....	25
Jakt og fiske	26
Forskning og friluftsliv	27
Tekniske inngrep	27
6 Oppsyn og administrasjon i Havmyran naturreservat.....	27

Skjøtsel og tiltak	28
Informasjon og formidling.....	28
Generelle retningslinjer for saksbehandling	28
Naturmangfoldloven §§ 8-12.....	29
Utenforliggende virksomhet.....	29
Oppfølging av ulovligheter – håndheving og sanksjoner	29
Forvaltningsmyndigheter	30
7 Kilder	31
Vedlegg	32
Vedlegg 1 Verneforskrift.....	33
Vedlegg 2 Spesielle skjønnsforutsetninger for Havmyran naturreservat	34
Vedlegg 3 Naturtyper og arts mangfold.....	36
Flora	36
Naturtyper	36
Fauna	37
Vedlegg 4 Bevaringsmål, med tilstandsvariabler og overvåkingsmetodikk	38
Vedlegg 5 Samlet tiltaksbeskrivelse med kostnadsoverslag og fremdriftsplan	40
Vedlegg 6 Om dispensasjonssøknader	41
Vedlegg 7 Begrepsforklaring.....	42
Vedlegg 8 Overvåkning av fugl i Havmyran	43

Forord

Havmyran naturreservat i Hitra kommune ble opprettet ved kongelig resolusjon 17.desember 1982 i medhold av naturvernloven. Verneområdet omfatter først og fremst en veksling mellom tre hovedtyper: myr, lynghei og ferskvann (inkludert hundrevis med små tjern). Verneverdiene er knyttet til et stort, representativt og urørt myr- og heilandskap, som inneholder et rikt og interessant fugleliv. Havmyran naturreservat fikk også status som et Ramsarområde i 2003.

De siste fuglekartleggingene viser en nedgang i fuglebestanden i reservatet. Årsakssammenhengen er uklar, men mulige trusler mot verneverdiene er opplistet i forvaltningsplanen.

Forvaltningsplanen skal utdype vernereglene og sikre at naturverdiene blir ivaretatt, og gi konkrete retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, eventuell tilrettelegging m.m.

Forvaltningsplanen er utarbeidet av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, som også har forvaltningsansvaret for verneområdet. Planen er skrevet av rådgiver Carina Ulsund. Underveis i arbeidet har Georg Bangjord ved Statens naturoppsyn, Hitra kommune, NTNU Vitenskapsmuseet og grunneiere gitt viktige bidrag.

Oppstartsmeldingen for arbeidet med forvaltningsplanen ble sendt ut til grunneiere og andre berørte parter den 07.08.2013. Planen ble sendt ut på høring januar 2017 med frist 20.april 2017.

Planen er godkjent av Miljødirektoratet 25.09.2017, og skal revideres om 10 år eller ved behov.

1 Innledning

1.1 Områdebeskrivelse

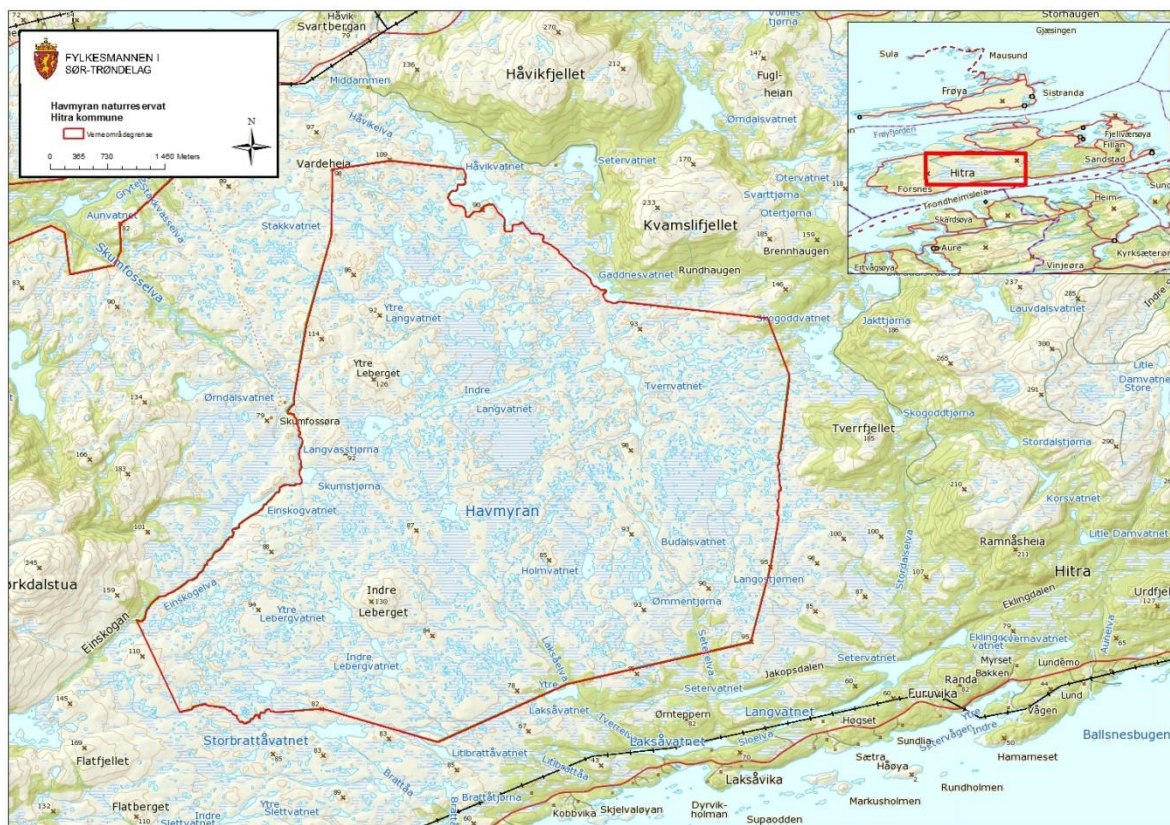
Forskrift om fredning av Havmyran naturreservat i Hitra kommune, ble fastsatt ved kongelig resolusjon 17. desember 1982. Reservatet dekker et areal på ca. 40 km², hvorav ca. 12 km² er myr, ca. 3 km² vann og ca. 25 km² fastmark.

Formålet for fredningen er å bevare:

- a) Et stort, representativt og urørt myr- og heilandskap med oseanisk flora og vegetasjon.**
- b) Et viktig våtmarksområde med en rik og interessant fuglefauna.**

Havmyran er et av de største myr- og våtmarkskompleksene i Norge og dekker et stort område på sentrale/vestlige deler av Hitra i Sør-Trøndelag mellom Laksåvika i sør, Gryta i nord, Mørkdalstua i vest og Tverrfjellet i øst. Havmyran er ikke en av de mest fremkommelige verneområder i Trøndelag. For å komme seg inn verneområdet kan man kjøre til Gryta. Her fins det en parkeringsplass der det er oppført informasjonstavler for Grytelva naturreservat og Havmyran naturreservat. Fra Gryta går det en delvis merket sti gjennom Grytelva naturreservat. Fra Grytelva til Havmyran finnes det ingen tydelig merket sti, men man kan følge Skumfosselva oppover til fritidsboligene på Skumfossøren som ligger rett utenfor vernegrensen. Siden landskapet er nogenlunde flatt er det også mulig å gå omtrent i korteste vei fra Gryta til Skumfossøra.

På sørsiden av reservatet kan man komme seg inn fra Myra. Der finnes det også en parkeringsplass med informasjonstavle om verneområdet. Fra parkeringsplassen går det en delvis merket sti til toppen Indre Leberget, som ligger inne i reservatet. Det er også mulig å ta seg inn fra Dyrvika og på sti opp til Ytre Laksåvatnet, og fra Blåbærvika og opp en sti/traktorvei til foten av Mørkdalstua (345 moh) som ligger rett ved vernegrensen. Her går det en tursti opp til Mørkdalstua, Hitras høyeste fjell, der man kan få god utsikt over verneområdet.

Figur 1: Kart over Havmyran naturreservat med Grytelve naturreservat i nordvest (vernegrense markert i rødt). Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Havmyran ligger 60 til 100 meter over havet, og består av et variert og storslagent myrlandskap som er fritt for tekniske inngrep. Fjellgrunnen består vesentlig av grunnfjell (gneis og granitt), som er tungt forvitrelig og som danner et næringsfattig jordsmonn. De løse jordlagene består av myrdannelser, morener og sedimentære jordarter som ligger under den marine grensen. Havmyran har store sammenhengende flater av nedbørsmyr. Mellom myrområdene er det tallrike lave rabber og knauser med små daler. Vegetasjonen viser sterkt oseanisk trekk med forekomster av en rekke vestlige arter. Nedbørsmyrene dekker størst areal, men alle grader av rik myrvegetasjon forekommer. Hele området preges av tallrike bekker og næringsfattige dammer og vatn. Dette vannkomplekset utgjør nedbørsfeltet til Skumfosselva og Grytelve. Omkring Havmyran finner man litt glissen furu- og blandingsskog, ellers er det lite skog i området.

Bilde 1: Havmyran er et av de største våtmarkskompleksene i Norge
Foto: Otto Frengen

1.2 Havmyran som Ramsarområde

Havmyran naturreservat er et av 63 Ramsarområder i Norge (pr 01.08.2017). Konvensjonen om vern av våtmarker, Ramsarkonvensjonen, trådte i kraft 21.desember 1975 med formål å beskytte våtmarksområder generelt og særlig som leveområde for vannfugler. Etter hvert har målsetningen blitt utvidet, og omfatter i dag ivaretagelse av våtmarker både som leveområde for flora og fauna, og som viktig naturressurs for mange mennesker. Miljødirektoratet er norsk vitenskaps- og forvaltningsmyndighet for konvensjonen.

Konvensjonen har i dag tre hovedpilarer:

- Å forvalte internasjonalt viktige våtmarksområder (Ramsarområder) slik at deres økologiske funksjoner («ecological character») opprettholdes
- Å sørge for fornuftige (bærekraftig) bruk («wise use») av våtmarker generelt i forvaltning og arealplanlegging, herunder bl.a. kartlegge og gjennomføre verneplaner for våtmarker
- Deltagelse i internasjonalt samarbeid om våtmarker – for eksempel bistandssamarbeid

Havmyran naturreservat fikk status som Ramsarområde i 2003, og oppfyller følgende kriterier:

Kriterium 1: En karakteristisk uberørt stor atlantisk høgmyr og store våtmarkssystem med ekstraordinær variasjon av myrtyper. Mange av disse typer habitater har i dag blitt oppdyrket eller blitt utsatt for tekniske inngrep.

Kriterium 2: Viktig hekkeplass for Storlom *Gavia stellata* (VU) og et viktig sted for elvemuslingen *Margaritifera margaritifera* (VU).

Kriterium 3: Populasjonen av myrsnipe *Calidris alpina spp.schinzii* var tidligere mer utbredt. Men på grunn av ødeleggelser av strandenger og myrer finnes den i dag bare på et par uberørte områder i Norge (og i nordlige deler av Europa).

RIS-skjema (Information Sheet on Ramsar Wetlands) for Havmyran ligger som vedlegg 9.

Norge har forpliktet seg til å sikre den økologiske funksjonen til våre 63 Ramsarområder gjennom en bærekraftig forvaltning, som bygger på beste tilgjengelige kunnskap om områdenes verdier og tålegrenser. Forvaltningsplaner skal utarbeides for samtlige områder, og kontroll og overvåking skal gjennomføres inne i områdene samt i tilgrensende influensarealer og buffersoner.

Hvert tredje år rapporterer medlemslandene til Ramsarkonvensjonen om status for de utpekte Ramsarområdene. Videre er det krav om løpende rapportering ved eventuell risiko for endringer i økologisk karakter, tilstand eller status i Ramsarområdene.

2 Naturmangfoldloven

Forskrift om fredning av Havmyran naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon 17.desember 1982 i medhold av naturvernloven (lov om naturvern av 19.juni 1970 nr.63). I 2009 kom naturmangfoldloven (Lov 19.juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold) som omfatter all natur og sektorer som forvalter natur eller som fattet beslutninger med konsekvenser for naturen. Loven erstatter naturvernloven og deler av viltloven og lakse- og innlandsfiske-loven.

Selv om naturvernloven nå er opphevet, gjelder forskrifter som er opprettet med hjemmel i naturvernloven (jf. Overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77). Enkelte bestemmelser i naturmangfoldloven kommer imidlertid direkte til anvendelse også i eldre områder.

Forvaltningsplanen er et praktisk hjelpemiddel og har som formål å gi retningslinjer for bevaringen av naturmiljøet i Havmyran, med tilhørende prosesser og mangfold av arter og vegetasjon, i tråd med verneformålet og innenfor rammene gitt i verneforskriften (vedlegg 1). Forvaltningsplanen utdyper verneformålet og de enkelt bestemmelsene i verneforskriften til Havmyran naturreservat forvaltningsplanen inneholder også kunnskap om viktige naturverdier, samt setter opp konkrete mål for forvaltningen av disse. Forvaltningsplanen er ikke et juridisk dokument.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 vurderes ved utøving av all offentlig myndighet - også ved utforming av forvaltningsmål, tiltak og retningslinjer i forvaltningsplaner for verneområder. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon,

naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturforholdene i Havmyran er hentet fra ulike registreringer og kartlegginger (se kapittel «Verneverdier»). Området er botanisk sett et spesielt område, og dette gjør at også fuglefaunaen skiller seg ut fra andre lokaliteter i landsdelen. Flere nasjonalt trua arter og arter som er internasjonalt interessante er registrert her.

Fylkesmannen har vurdert forvaltningsplanens effekt på naturverdiene. Retningslinjene som er omtalt i forvaltningsplanen er satt med utgangspunkt i verneforskriften og dens rammer for hvilke aktiviteter som er tillatt og ikke. Virksomhet som pågår i områdene pr. i dag omtales i kapitlet «Retningslinjer for brukerinteresser». For enkelte aktiviteter vil det gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får økt beskyttelse.

Ut fra dagens kunnskap om artene i området vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriften videreføres, med en liten grad av sannsynlighet ha særlig negativ innvirkning på verneverdiene i Havmyran naturreservat. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i verneområdet. Fylkesmannen vurderer det slik at forvaltningsplanen, med de retningslinjer som er foreslått, er positivt for artene og naturtypene i Havmyran, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Fylkesmannen mener at kjent kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypenes utbredelse og økologisk tilstand i denne saken står i et rimelig forhold til sakens karakter, og anser at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt. På denne bakgrunn mener Fylkesmannen at det foreligger nok kunnskap om effekten av retningslinjene, samt bevaringsmål og foreslåtte tiltak, slik at føre-var-prinsippet ikke får særlig vekt i denne saken, jf. naturmangfoldloven § 9.

Aktiviteter og virksomheter som kan tillates i områdene vil bli nærmere regulert innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften med tilhørende retningslinjer i denne planen, og reguleringen av den enkelte virksomhet og aktivitet vil kunne vurderes i forhold til samlet belastning i verneområdet. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i forvaltningsplanen ettersom vernet legger vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjøres i området, og at de godkjente tiltakene ikke vil ha vesentlig negativ effekt på naturtyper, arter eller økosystem.

Prinsippene i § 12 er vurdert til å ikke være relevant da det ikke er planlagt noen form for skjøtsel og/eller tilrettelegging i naturreservatet.

3 Historikk

3.1 Verneprosess

Havmyran ble vurdert som et verneområde allerede i 1965 i forbindelse med IUCNs artsprosjekt. Området ble så undersøkt av ornitolog Svein Haftorn og botaniker Arnfinn Skogen, som foreslo vern av området i 1966. Den gang ble området betegnet som et av Norges mest verneverdige våtmarker. Havmyran var også en av ti myrer i Sør-Trøndelag som

ble foreslått å bli tatt med i den internasjonale verneplanen for myrer, «prosjekt Telma», som ble startet av UNESCO i 1967.

Statens naturverninspektør tok så med området i sitt forslag til verneområder i Norge i 1969 (Statens naturoppsyn 2012). Havmyran ble så med i Landsplan for myrreservater i Norge (Moen 1973).

UNESCO er FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon.

IUCN er en internasjonal organisasjon som har som formål å bevare natur og biologisk mangfold.

Havmyran ble fredet som naturreservat i 1982 for å bevare et stort, representativt og urørt myr- og heilandskap med oseanisk flora og vegetasjon, og for å bevare et viktig våtmarksområde med en rik og interessant fuglefauna. Reservatet dekker et areal på 40 km². Området har funksjon som hekkeplass og hvile-/rasteplass for vannfugler i trekketidene.

Hvorfor verne myr?

Stor variasjon i geologi, klima og topografi har gitt Norge et spesielt stort mangfold av ulike myrtyper. Hensikten med vern av myrer er å sikre lokaliteter av alle myrtypene, som et ledd i arbeidet med å bevare et representativt utvalg av alle naturtyper for ettertiden.

Det kan være mange grunner til å verne noen av myrene i sin naturtilstand: økologiske, vitenskapelige, pedagogiske og estetiske.

- Myrene fungerer som svamper i terrenget, som bidrar til å dempe flommer
- Som levested for vilt er myrene svært viktige, mange arter har tilhold her og i kantsonene omkring.
- Myra spiller en viktig rolle som lager for karbon og regulator for karboninnholdet i atmosfæren.
- Myrene bidrar også til å skape et variert landskapsbilde
- De er viktige for undervisning og forskning

3.2 Brukshistorie

Havmyran er generelt lite kulturpåvirket, bortsett fra Skumfossøra. Her ligger det to bygninger som tidligere var et småbruk. Her bodde det folk fra 1861 til midten av 1970-tallet. På småbruket har det sannsynligvis vært myrslått og betydelig beitetrykk av kyr (Skogen 1970). Noe av området ble også dyrket i 1930-årene.

Det er ikke kjent om lyngheiene tidligere har blitt brent, men antageligvis har noe av området blitt beitet av sau tidligere.

Området har nok tidligere vært brukt mer til fiske enn i dag da det tidligere gikk anadrom fisk oppover hele Laksåelva.

3.3 Nærliggende verneområder

Grytelva naturreservat ligger ca. 2.5 km nordvest fra Havmyran og ble vernet i 2001, i verneplan skog. Grytelva er et barskogområde med blant annet en frodig kystfuruskog.

Både Havmyran naturreservat og Grytelva naturreservat er en del av **Grytelvvassdraget** som ble vernet i 1980.

4 Dagens status

4.1 Kunnskapsstatus

Naturtyper og planter

Man mangler en detaljert kartlegging av myrene (etter DN-håndbok 13 eller NiN), samt en kartlegging fra nyere tid. Pr i dag finnes bare publiserte rapporter av Arnfinn Skogen fra 1970 og av Asbjørn Moen fra 1973.

Miljøfaglig utredning utførte naturtypekartlegging etter DN-håndbok 13 på hele Hitra i 2007, men det ble ikke utført noen detaljert kartlegging på Havmyran den gang.

Fugl

De store naturverdiene på Havmyran var ikke kjent av ornitologer før Svein Haftorn besøkte myrene i 1966. Prof. Robert Collett (1921) nevner imidlertid en del data fra Hitra i 1890-årene. I slutten av 1960-årene ble området besøkt av Øyvind Spjøtvoll som gjorde noen tilfeldige notater. I tillegg ble området besøkt av Tveit i 1968 og Haftorn i 1971, som begge har publisert sine observasjoner.

Området ble så befart av Ola Skauge, Sigmund Huse og Jon Suul i 1973. I tidsrommet 23. -26. mai 1974 ble det så gjennomført systematiske registreringer av fuglelivet i området i regi av NOF Trondheim. Undersøkelsene ble gjennomført ved å inndele hele myrområdet og omliggende skogstrakter i sektorer hvor linjetakseringer ble utført i hver sektor. Nye registreringer ble så utført i aug/sept 1974 og i mai 1975 og 1976 (Otto Frengen og Jon Suul). I juni 1978 ble det utført registreringer av Rygg og Berge rundt Havmyranområdet, for å kartlegge de ornitologiske interessene i disse områdene med tanke på eventuell endelig avgrensning av verneområdet.

Etter vernet har det blitt utført tellinger i regi av forvaltningsmyndigheten i 1997, 2002, 2012 og 2013. Rapporten fra 2002 er den første rapporten som beskriver fuglelivet i Havmyran over en hel hekkesesong.

Andre naturverdier

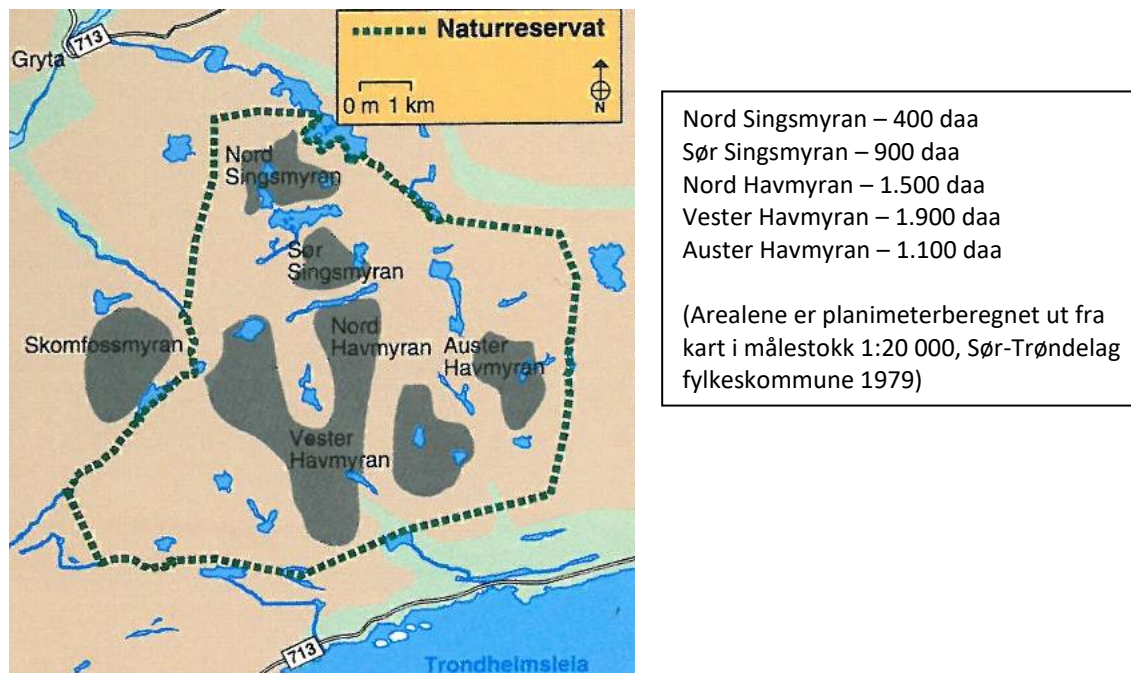
Bestandsstørrelsen på fisk og elvemusling er noe kjent i området. Kunnskapen på andre arter som for eksempel insekter og amfibier er generelt svært dårlig.

4.2 Verneverdier

Naturtyper og plantearter

Myr og lynghei utgjør store arealer på Havmyran og er varierte. Myrområdene består blant annet av fem store atlantiske høgmyrer (Nord-, Vester- og Auster Havmyran, Nord- og Sør Singsmyran) (se figur 2). Atlantisk høgmyr er en del av hovedgruppen nedbørsmyr (ombrotrof myr), som betyr at myra får hele sin vannforsyning gjennom nedbøren. Disse er

næringsfattige myrer og domineres av lite krevende plantearter som f.eks. røsslyng, dvergbjørk, torvull, bjønnskjegg, molte, rome, tettegras, sveltstarr og en del lav. De atlantiske høgmyrer har også flere kulper i et myrlandskap enn andre myrtyper (Moen 1983). Naturtypen atlantisk høgmyr er en viktig naturtype da intakte myrkomplekser langs kysten er blitt sjeldne. I europeisk sammenheng er det i Norge vi har de mest intakte og dermed de mest verdifulle oseaniske nedbørsmyrene.

Figur 2: Oversikt over hovedmyrene i Havmyran.

Innimellom nedbørsmyrene finnes også rikere, mineralholdige myrer. På disse finnes kravstore plantearter som f.eks. brunskjene, engstarr, loppestarr, breiull og orkideene engmarihand, blodmarihand og brudespore. Skomfosmyran (se figur 2 og 3) var i starten av verneprosessen en del av reservatet, da dette området er en rikmyr på marint underlag (minerogen flatmyr), som er en sjeldenhet i regionen og kanskje den eneste på Hitra. Men på grunn av stor dyrkingsinteresse i dette området ble mesteparten av Skomfosmyran tatt ut av det endelige verneforslaget. Bare en liten del av myra er nå innenfor naturreservatet.

Bilde 2: Skumfosselva som deler Skumfossmyra

Foto: Carina Ulsund

På lyngheiene dominerer røsslyng, men her finnes også andre lyngarter som klokkelyng, rypebær, melbær og fjellkrepling. Ellers er stivstarr, bråtestarr, kystmyrklegg, fagerperikum, rome og gråmose karakteristiske innslag her.

Bilde 3: Rome Foto: Otto Frengen

En av grunnene til området høye verneverdi er at her finnes heivegetasjon og mange typer myrvegetasjon samlet på et begrenset areal. Samlet utgjør Havmyran et enestående godt tverrsnitt av viktige deler av typisk norsk kystvegetasjon, uten sidestykke i denne delen av landet. Liste over rødlistede planter funnet i Havmyran finnes i vedlegg 3.

Bilde 4: Skumfossøra

Foto: Carina Ulsund

Fugl

Havmyran er botanisk sett et spesielt område på grunn av at man her har mange typer myrvegetasjon på et begrenset området, og dette gjør at også fuglefaunaen skiller seg ut fra andre lokaliteter i landsdelen. Det er spesielt de store hekkebestandene av forskjellige vadefugler, spesielt storlom og myrsnipe, som har gjort at Havmyran har fått status som Ramsarområde.

Gras og torvmyrene, samt sump- og vannområdene er de viktigste fuglebiotopene. Spesielt småspoven, som her har sitt viktigste hekkeområde på kysten av Trøndelag, setter sitt preg på Havmyran i sommerhalvåret. Også heilo, myrsnipe og rødstilk finnes i betydelige antall. Myrsnipe er en art som er fåtallig i denne regionen men hekker tallrikt på Havmyran.

Bilde 5: Havmyran består av flere små vassdrag som er viktig for fuglelivet

Foto: Ove Bergersen

Andre vanlige vadefugler i reservatet er strandsnipe og enkeltbekkasin. Tyvjo og fiskemåke er andre karakteristiske innslag. Innenfor reservatet er det også en stor koloni med gråmåker. I denne kolonien hekker også noen par svartbak. Andefugler som stokkand, krikkand, kvinand og siland hekker vanlig, i tillegg til storlom og smålom. Smålom er som myrsnipe en art som er fåtallig i regionen men hekker tallrik i Havmyran. Det må også nevnes at gråhegre og trane ses regelmessig i Havmyran.

Hei- og bergområdene, som dekker store arealer, er ikke like rike fuglelokaliteter. Karakteristiske innslag her er lirype, heilo, heipiplerke og steinskvett. I den mer eller mindre glisne kantskogen finnes fuglearter som bl.a., orrfugl, gråspett, varsler, rødstjert, ringtrost og granmeis. Liste over rødlistede fuglearter registrert i Havmyran naturreservat finnes i vedlegg 3.

Bilde 6: Myrsnipe

Foto: Morten Venås

Bilde 7: Smålom

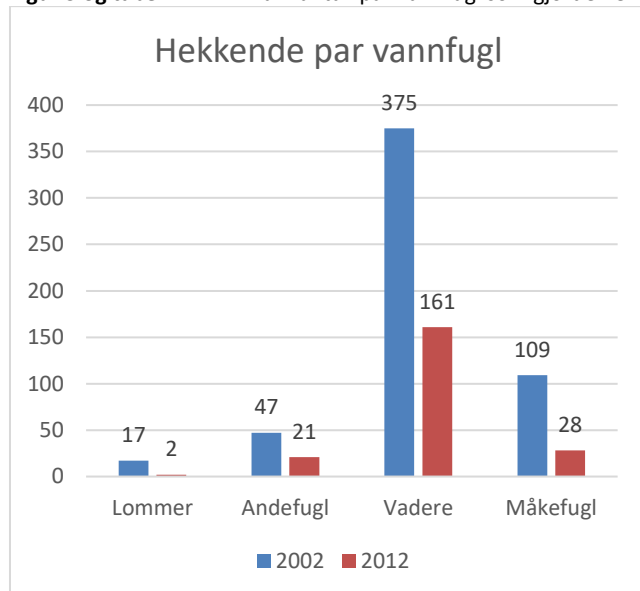
Foto: Georg Bangjord

Status

Tellingene fra 2012 viste 60 fuglearter i verneområdet, hvorav minst 35 hekkende arter (figur 3 og tabell 1). Området er fra tidligere kjent som et rikt hekkeområde for vannfugl, men dette året ble det kun funnet 213 par vannfugl fordelt på 25 arter. Dette er en nedgang på ca. 60 % sammenlignet med forrige total telling som ble gjennomført i 2002. For enkelte arter er nedgangen over 90 %. Om dette skyldes et spesielt år eller om det er en negativ trend som gjør seg gjeldene, er ikke helt klart. Værforholdene i hekketiden i Midt-Norge i 2012 var spesielt ugunstig, og det ble registrert rekordlav hekkesuksess flere steder og da spesielt i fjellregionen, som for eksempel i Øvre Forra naturreservat (Thingstad 2012). Andre våtmarksområder i Norge, som for eksempel Åkersvika naturreservat i Hedmark, viste derimot ingen nedgang i fuglebestanden i 2012.

Ved bruk av statistikken i Artsobservasjoner kan man se at det på landsbasis ikke viser noen stor forskjell mellom antall individer fugl registrert i Norge i 2012 sammenlignet med årene før og etter. Men i Sør-Trøndelag ble det registrert færre fugl i 2012 i perioden 2010-2016. Det bør bli gjennomført mer jevnlig fugletellinger i årene fremover for å se om 2012 var et spesielt år eller om fuglebestanden i Havmyran faktisk har blitt kraftig redusert siden 2002. I følge NTNU Vitenskapsmuseet bør en fremover ta sikte på å foreta kartleggingen over en sammenhengende 3-års periode, og heller forlenge intervallene (til f.eks. 20 år) mellom takseringene dersom dette måtte bli nødvendig pga. ressursbruket.

Figur 3 og tabell 1: Minimum antall par vannfugl som gjorde hekkeforsøk i 2002 og 2012

Artsgruppe	2002 Min.antall hekkende par.	2012 Min. antall hekkende par.	%-endring
Lommer	17	2	-88
Andefugl	47	21	-55
Vadere	375	161	-57
Måkefugl	109	28	-74

Det var færre av samtlige vannfuglarter i 2012 sammenlignet med 2002, med unntak av sangsvane og brunnakke som ikke ble påvist hekkende i 2002 (SNO 2012).

Tabell 2: Antall individer innenfor andre artsgrupper (ut over vannfugl) (SNO 2012).

Artsgruppe	2002 Antall individ under en telling	2012 Antall individ under en telling	Kommentar
Hønsefugl	40	5	Lirype, orrfugl ikke registrert i 2012
Rovfugl	8	14	Havørn, kongeørn, tårnfalk, dvergfalk
Gjøk	8	5	
Ugler	0	1	Spurveugle
Spetter	0	2	Grønnspekk, flaggspekk
Kråke	17	5	Bør betraktes som frekvens/ikke antall forskjellige individ
Ravn	19	22	Bør betraktes som frekvens/ikke antall forskjellige individ
Øvrig spurvefugl	444	307	Fordelt på 25 arter, hvor heippiplerke var mest tallrik.

Tabell 3: Hekkende vannfugl i 2002 og 2012, sortert etter endringer i antall hekkende par (SNO 2012).

Artsgruppe	2002 Min. antall hekkende par.	2012 Min. antall hekkende par.
Storlom	3	0
Fiskemåke	36	1
Tyvjo	14	1
Småspove	65	6

Stokkand	9	1
Svartbak	9	1
Smålom	14	2
Strandsnipe	7	1
Enkeltebekkasin	26	4
Myrsnipe	55	16
Siland	16	6
Kvinand	13	6
Gråmåke	50	25
Rødstilk	120	68
Heilo	100	66
Krikkand	8	6
Laksand	1	0
Sandlo	1	0
Storspove	1	0
Trane	1	1
Sangsvane	0	1
Brunnakke	0	1
TOTALT MINIMUM ANTALL PAR VANNFUGL	549	213

Status våtmark nasjonalt og internasjonalt

Siden 1900 har 64% av verdens våtmarker gått tapt. Hele 40% de siste 40 årene. Pr 2016 er 76% av alle våtmarksarter truet. I Norge er flere av de mest truede naturtypene i Norge knyttet til våtmark. 14% av alle truede arter på den norske rødlista lever i våtmarks- og ferskvannsområde (www.miljødirektoratet.no, www.miljostatus.no).

Av sjøfugl er nesten 40 prosent av sjøfuglartene i Norge oppført som truet på rødlisten. Bestanden av sjøfugl langs norskekysten har gått ned over tid. De viktigste årsakene er press på arealer, forstyrrelser og manglende tilgang på mat. Hvis forstyrrelsene fører til at rugingen avbrytes, kan egg og unger bli tatt av for eksempel måker eller kråkefugl. Eggene kan også bli for varme eller kalde, slik at dødeligheten øker (www.miljødirektoratet.no).

Andre naturverdier

Hitra er kjent for sin store hjortebestand, og har en hjortestamme som er særegen ved at hjorten her er mindre enn den på fastlandet. De våte myrene i Havmyran er ikke de områdene som blir mest besøkt av hjort, men de glisne skogområdene i randsonen av verneområdet kan ha en viss betydning som hjortelokalitet. I de senere årene har også bestanden av rådyr vokst kraftig og elg har nylig etablert seg.

Havmyran og skogen omkring huser også andre pattedyr som hare og oter. Amfibier og krypdyr som padde, firfisle og hoggorm er vanlige. Elvemusling (sårbar på rødlista) har blitt registrert i Skumfosselva, som går mellom Grytelva naturreservat og Havmyran naturreservat, samt at ørret og stingsild er vanlige i området. En del av tjønnene i området har en spesiell og interessant fauna av planktoniske ferskvannskrepsdyr. I tillegg må det også

nevnes av ål har blitt observert i Håvikvatnet, rett utenfor vernegrensen. Det er derfor mulig at ål (sårbar på rødlista) også finnes innenfor vernegrensen.

Insektfaunaen på Hitra er ganske dårlig kjent. Det kan nevnes at det har blitt registrert *Ceraclea exisa* (sårbar på rødlista), døgnflue, i Håvikvatnet på grensen til Havmyran. Arten ble påvist i Norge for første gang i 2004. Man antar at det finnes mange insektarter her, kanskje noen mer sjelden, da det lever mange insektspisende fugl i reservatet.

Fremmed- og problemarter

Kråke og ravn har fått mye av skylden for at populasjonen av vannfugl har minket i de siste 10 årene. Slakteavfall etter hjortejakt som ikke blir fjernet tiltrekker seg mye ravn og kråke, og gir trolig et løft til bestandene til kråkefuglene. Disse fuglene er igjen en eggpredator som kan være til trussel generelt for hekkende fugl i Hitra. Det har blitt fanget mye ravn og kråke i de siste årene. I 2013 ble det blant annet tatt 1406 ravn og kråke på Hitra. Det store antall kråkefugl tyder på at fuglen også kommer fra nærliggende kommuner.

Men det ble registrert mye kråke og ravn på Havmyran i 1979, og det var også mer vannfugl på 70-tallet. Det finnes derfor ingen bevis på at kråk og ravn er hovedårsaken til nedgangen av vannfugl i Havmyran. Generelt er mange fuglearter, spesielt sjøfugl og våtmarksfugl, i nedgang i hele Norge. Nedgangen kan skyldes nedgang i mattilgang, jakt (i andre land), klimaendringer m.m.

Tilstedeværelse av kråker, ravn og andre rovdyr kan bidra til å holde populasjonen av våtmarksfugl og sjøfugler i reservatet nede. Mink er en fremmed art som har blitt observert i og ved reservatet. Mink tar både egg, unger og voksne individer, særlig av bakkehekkende fugl, og kan også redusere tettheten av fisk og smågnagere. Bestanden av mink i Havmyran skal ha vært stor på 70-tallet (tall ukjent). I de siste årene har det ikke blitt observert mange, men et par individer kan fortsatt gjøre en del skade på fuglepopulasjonen. Det er ukjent om det finnes rødrev i området.

Ved en av fritidsboligene i Skumfossøra er det observert en klynge med sitkagran. Disse er trolig plantet som levegetasjon (bilde 8). Disse trærne står svært nært grensen til reservatet.

Bilde 8: sitkagran i Skumfossøra.

Foto: Carina Ulsund

4.3 Bruk av området

Landbruk

Pr 01.08.2017 pågår det ingen landbruksvirksomhet inne i Havmyran naturreservat.

Skumfossøra er en eiendom som ligger mellom Indre- og Ytre Leberget der det tidligere var et småbruk (bilde 9), men i dag brukes eiendommen som fritids- og rekreasjonssted.

Bilde 9: Den største bygningen i Skumfossøra

Foto: Carina Ulsund

Jakt og fiske

Inne i selve reservatet bedrives det lite jakt på hjort da det generelt er lite hjortedyr som oppholder seg innenfor vernegrensen, ifølge lokale. Hjorten trekker erfaringsvis til områder rundt og tilhørende innmark, særlig ved gårdsbruk som fortsatt drifter jorda. Spesielt kolle med avkom er stedegen rundt slike områder. I tillegg foretrekker hjorten områder der de kan gå i skjul. I de siste årene har det vært et problem med mye slakteavfall etter hjortejakt på Hitra. Det foregår ikke mye jakt inne i selve naturreservatet, men noe jakt foregår rett utenfor vernegrensen.

Det foregår noe fritidsfiske inne i reservatet. Tidligere har det vært oppgang av anadrom fisk til reservatet gjennom Laksåvassdraget. En demning utenfor reservatet i utløpselva fra Laksåvatnet (grusdemning satt opp en gang mellom 2005-2007) fungerer nå som en sperre, og det har blitt beregnet et tap på 18 500 utvandrende smolt pr år. Bestanden av sjørret i reservatet har nok blitt svært redusert etter demningen ble satt opp. I tillegg har det vært gjort flere inngrep lengre ned i elva siden 60-tallet. Alle ligger utenfor verneområdet. Det er behov for å gjøre noe med disse demningene for å slippe gjennom ørreten.

Forskning og friluftsliv

I friluftslivssammenheng brukes Havmyran stort sett av ornitologer og grunneiere, noe som kan ha sammenheng med at området ligger skjermet fra utbygginger og annen menneskelig aktivitet. Av fritidsboliger som ligger ved Havmyran er det en hytte på nordsiden av Ytter Laksåvatnet, samt to på Skumfossøra (tidligere småbruk). Alle disse ligger utenfor vernegrensen.

Ferdsl inn på Havmyran er hovedsakelig i forbindelse med turer til fots, fugletitting, fiske og sanking av bær og sopp. Hitra turlag arrangerer av og til turer til Skumfossøra og Mørkdalstuva.

Pr i dag finnes det ingen tydelige stier inn i verneområdet. Det er heller ikke ønskelig med noe tilrettelegging for ferdsel inn i reservatet, da det ikke er ønsket av berørte grunneiere i området. I tillegg kan økt ferdsel være forstyrrende for dyrelivet i reservatet.

Informasjon om området kan man finne på de to store tavler, ved hovedveien (ved Gryta og Blåbærvika), som ble oppført tidlig på 1990-tallet. Disse tavlene er Hitra kommunes eiendom.

Informasjonsplakatene blir utarbeidet av Fylkesmannen i samsvar med mal utarbeidet av Miljødirektoratet.

I 2012 ble det opprettet et nasjonalt våtmarksenter på Brekstad i Ørland kommune, som informerer om naturkvalitetene på Havmyran og de andre Ramsar-områdene i Sør-Trøndelag. Det foregår noe organisert ferdsel i Ramsar-områdene i Ørland i regi av Ørland våtmarksenter, men pr i 2016 ikke noe i Havmyran naturreservat.

Tekniske inngrep

Det er ingen tekniske inngrep i Havmyran naturreservat.

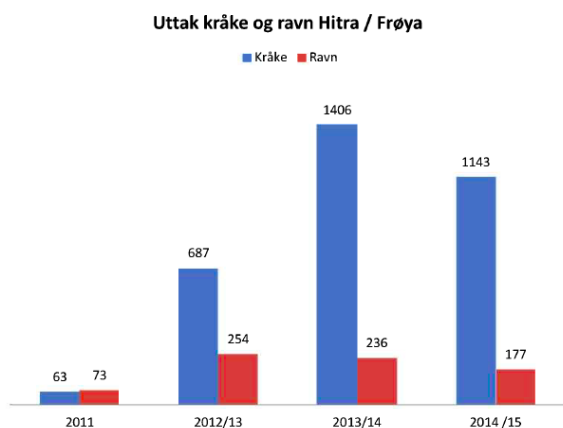
4.4 Pågående skjøtsel og tiltak i naturreservatet

Pr i dag foregår det ingen skjøtselstiltak eller noen annen form for tiltak i Havmyran. Havmyran er et verneområde uten tekniske inngrep samt at det er lite ferdsel i området. Grunneiere i området ønsker generelt ikke noe tilrettelegging i området, samt at forvaltningsmyndigheten ikke ønsker noe økt aktivitet inne i verneområdet da det kan være forstyrrende for fugl. Det er derfor ikke planlagt å utarbeide besøksstrategi for Havmyran eller noen annen form for tilrettelegging.

Naturreservatet er pr i dag ikke preget av gjengroing, og det er dermed ikke behov for noe skjøtselstiltak i form av beite, brenning o.l. Det som kan regnes som en direkte trussel mot verneverdiene i reservatet i dag er klyngen med sitkagran som befinner seg rett utenfor vernegrensen. Sitkagrana sprer seg lett over myr- og heilandskap som finnes i Havmyran. I tillegg bør det undersøkes om det eksisterer mink innenfor vernegrensen, da mink er en storpredator på hekkende fugl.

Som nevnt i kapittel 4.2 underkapittel «Fremmed- og problemarter» har Hitra store populasjoner av rovfugl som ravn og kråke. Og lokale har gitt rovfuglene mye av skylden for den lave bestanden av våtmarksfugl som ble registrert i 2012.

Det har ikke vært gjennomført uttak av ravn og kråke innenfor vernegrensen, men i de siste årene har det vært gjennomført organisert uttak av kråkefugl, samt mink, utenfor verneområder i Hitra og Frøya (se figur 4). Dette var tiltak for å øke reproduksjonen hos hubro i de to kommunene. Som nevnt i kapittel 4.2 ble det i 2014 til 2015 fanget rundt 140 mink totalt for Frøya og Hitra. Det er ukjent hvor mange som ble tatt i nærheten av Havmyran og om minkbestanden i og ved Havmyran er større eller mindre nå enn ved vernetidspunktet. Det finnes heller ingen tall for hvordan dette uttaket har påvirket faunaen for øvrig i de to kommunene, men det generelle inntrykket er at arter som hare, orrfugl (Hitra), lirype (Frøya), fiskemåke, ærfugl, rødstilk og heilo har hatt en positiv bestandsutvikling så langt i Hitra og Frøya (Pearson 2015).

Figur 4: Oversikt over uttak av kråke og ravn i perioden 2011 til etterm vinteren 2015 (Pearson 2015).

Anbefalte tiltak for å nå bevaringsmål for verneverdiene finnes i vedlegg 4 og 5.

5 Forvaltning av Havmyran naturreservat

Forskrift om vern av Havmyran naturreservat er hjemlet i naturvernloven. Den 1.juli 2009 trådte naturmangfoldloven i kraft og naturvernloven ble opphevet. Selv om naturvernloven er opphevet gjelder verneforskriften vedtatt i medhold av den, inntil kongen bestemmer noe annet, jf. naturmangfoldloven § 77 første punktum.

Miljødirektoratet har laget et rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014), som omhandler saksbehandling ved utøvelse av myndigheter etter verneforskrifter.

Dersom det skal søkes dispensasjon etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften kap.VIII, skal søknaden vurderes etter naturmangfoldloven sin dispensasjonsbestemmelse i § 48. Det går her frem at det kan gis dispensasjon fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Begge vilkårene må være oppfylt for at dispensasjonen kan gis. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter sier følgende om dispensasjonsadgangen: «Bestemmelsene er en kan-bestemmelse, som innebærer at det kan gis dispensasjon dersom vilkårene er oppfylt. I avveiningen av om dispensasjonen skal gis må det foretas en skjønnsmessig vurdering. Blant annet vil omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av de tiltak som det søkes dispensasjon for, ha betydning. Også de hensyn som positivt taler for de omsøkte tiltak, og om det vil stride mot verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden, inngår i vurderingen».

Verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse er satt ut av kraft, jf. naturmangfoldloven § 77 annet punktum. Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.

Klima- og miljødepartementet har laget en veileder om naturmangfoldloven kapittel II, «Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk» (T-1554 2016). Veilederen omtaler hvordan bestemmelsene skal forstås og hvordan de skal brukes i offentlige

beslutningstaking. Dette inkluderer forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter som også gjelder innenfor naturreservatet. I tillegg fremgår det av naturmangfoldloven § 7 at ved utøving av offentlig myndighet skal prinsippene §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer. Det stilles krav til at vurderingen skal fremgå av beslutningen. Dette har betydning ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskriften.

5.1 Trusler mot verneverdiene

Alt som kan endre økosystemet i Havmyran naturreservat vil utgjøre en trussel mot verneverdiene. Mulige fysiske påvirkninger er listet opp under i tabell 4.

Tabell 4: Mulige trusler mot verneverdiene i Havmyran naturreservat

	Tilstandsvariabel	Beskrivelse
Innenfor vernegrensen		
	Fremmede arter (FA)	Pr 2016 er det bare arten mink som har blitt registrert i Havmyran. Det er mange år siden sist den ble registrert innenfor vernegrensene, men den har blitt observert et par km utenfor reservatgrensen for ca. 5 år siden.
	Fremmede arter (FA)	En liten klynge med sitkagran er plantet i Skumfossøra, rett utenfor vernegrensen. Frø fra disse plantene kan lett spre seg inn i reservatet da landskapet er ganske flatt.
Utenfor vernegrensen		
	Klimaendringer (KL)	Klima er en faktor som kan påvirke hele økosystemet i Havmyran. Økende temperatur kan føre til at nye arter kommer til verneområdet og konkurrerer ut de som tidligere var naturlige arter i Havmyran.
	Klimaendringer (KL)	Klimaendringer kan også føre til minkende næringstilgang, for eksempel i havet der fugl fra Havmyran søker etter mat.
	Klimaendringer (KL)	Mye nedbør som fører til flom på enkelte steder kan være ugunstig for hekkende fugl.
	Problemarter (PA)	Mye hjortejakt og slakteavfall som ikke blir fjernet eller gravd ned har ifølge lokale ført til mer kråke og ravn på Hitra. Dette kan være en trussel mot hekkende fugl i reservatet. En stabil eller økende bestand av kråkefugl vil føre til en større predatorbelastning for arter som er i nedgang, enn om de er store og livskraftige. Små kolonier av for eksempel måker vil ha større problemer med å drive vekk kråke og ravn enn større kolonier. En ravnefamilie tar gjerne ut en hel sesongs produksjon i en gråmåke- eller fiskemåke-koloni om den hekker i nærheten (Pearson 2015).

	Drenering (DR)	Grøfting o.l. som fører til drenering av myrene i Havmyran, vil påvirke naturtypene i Havmyran negativt. Drenering kan gi endringer i plantedekket og begunstige andre arter enn de opprinnelige.
	Fysiske inngrep (FY)	I de senere år har det blitt satt opp en demning i utløpselva fra Laksåvatnet. Denne sperrer vandringsveien for anadrom fisk. Tidligere har det vært en oppgang av anadrom fisk til Ytre Laksåvatnet som ligger på grensa til Havmyran. Det har blitt vurdert at strekningen oppstrøms (og inn i naturreservatet) Ytre Laksåvatnet er anadrom. Lite stigning i terrenget gjør at anadrom strekning i reservatet opprinnelig var lang og forgreinet. Videre er det i nyere tid anlagt en grusdemning i utløpet av Ytre Laksåvatnet (etter 2005). Det er kalkulert at tappt produksjon av sjøørret er på 18 500 utvandrende smolt per år i hele dette systemet, og da er det ikke medberegnet at ørret er en flergangsgyter. 10 % overlevelse i sjø gir igjen en tilbakevandring på 1850 gyteklare sjøørret. Dette kan igjen ha hatt en effekt på «ørretspisende» fugl i reservatet. I tillegg er elvemuslingen avhengig av ørreten for å spre seg videre i vassdraget.
	Annet	<i>Taretråling.</i> Økende aktivitet av taretråling utenfor Hitra kan minke næringstilgangen for fiskespisende fugl i Havmyran. Minkende bestander av tang og tare fører til minkende fiskebestand, som igjen kan føre til redusert næringstilgang for fugl.
	Annet	<i>Inngrep, forstyrrelser o.l. i overvintringsområder.</i> Overvintringsområder som påvirkes negativt, for eksempel jakt, tap av overvintringsteder og minkende mattilgang, kan føre til minkende bestand av fugl.

Naturmangfoldloven § 49 omhandler utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde, og er nærmere omtalt i kapittel 6.

5.2 Bevaringsmål, planlagte tiltak og skjøtsel

Et bevaringsmål er en kort beskrivelse av en ønsket tilstand for en naturtype eller et annet kartobjekt.

Bevaringsmålene skal i første rekke lages for å ivareta verneformålet. I Havmyran naturreservat er verneformålet:

- a) *Et stort, representativt og urørt myr- og heilandskap med oceanisk flora og vegetasjon.*
- b) *Et viktig våtmarksområde med en rik og interessant fuglefauna.*

I fagsystemet NatStat kan forvaltningsmyndigheten sette konkrete bevaringsmål for ønsket naturtilstand innen et verneområde. Bevaringsmål, f.eks. knyttet til fremmede arter, skal være knyttet til tiltak og det skal opprettes overvåkning for å se om tiltakene har ønsket effekt. Resultatet av overvåkingen fastslår om naturtilstanden er god, middels eller dårlig, og om bevaringsmålet er nådd. Overvåkningsdata som etableres lagres i fagsystemet. Overvåkingsresultater er tilgjengelig i et åpent innsyn. Innsynsløsningen til NatStat gir m.a. oversikt over antall bevaringsmål, målt tilstand, og hvilke påvirkningsfaktorer (f.eks. fremmede arter) som følges opp av forvaltningsmyndigheten. Overvåkingen utføres normalt av Statens naturoppsyn.

Hovedmål for Havmyran er å bevare tilstanden til myrene og lyngheiene samt fuglepopulasjonen som det var på vernetidspunktet eller bedre. Pr i dag er det ingen store direkte trusler mot verneverdiene i Havmyran. Potensielle trusler er listet opp i kapittel 5.1 tabell 4. De som pr i dag er mest aktuell er de fremmede artene mink og sitkagran (**tilstandsvariabel FA**), samt klimaforandringer (**tilstandsvariabel KL**). Klimaforandringer vil være vanskelig å måle og vil dermed ikke bli vurdert i denne planen. Vi vil derfor bare ta for oss de fremmede artene.

Bevaringsmål 1 for Havmyran naturreservat:

Det skal ikke eksistere mink (eller lignende fremmede arter) inne i reservatet – Tilstandsvariabel FA skal ha tilstandsklasse god.

Bevaringsmål 2 for Havmyran naturreservat:

Det skal ikke eksistere sitkagran inne i reservatet - Tilstandsvariabel FA skal ha tilstandsklasse god.

Bevaringsmålene, overvåkningsmetodikk og tiltak er beskrevet nærmere i vedlegg 5 og 6.

5.3 Tilrettelegging og informasjon

Jf. kapittel 4.3 så er det ingen planer om tilrettelegging og kanalisering av ferdsel i Havmyran naturreservat. Dagens aktivitet inne i verneområdet er såpass lav at det ikke er behov for noen kanalisering av ferdsel, og det forventes ikke økt ferdsel i fremtiden. Det er heller ikke noe ønske om noen økt ferdsel inne i verneområdet da det kan virke forstyrrende på fuglelivet.

Fylkesmannen er som forvaltningsmyndighet ansvarlig for informasjon om verneområdet. Informasjonsplakater for verneområdet blir laget etter mal utarbeidet av Miljødirektoratet. Siste versjon av informasjonsplakat for Havmyran naturreservat ble laget i 2015. Fylkesmannen ser derfor ingen behov for å lage noe besøksstrategi for Havmyran i denne omgang.

5.4 Retningslinjer for brukerinteresser i Havmyran naturreservat

Verneforskriften er gjengitt i sin helhet i vedlegg 1, sammen med «*spesielle skjønnsforutsetninger*» i vedlegg 2. I vernebestemmelsene fremgår det hvilke aktiviteter og tiltak som er tillatt og hva som krever dispensasjon. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i kap. VIII er erstattet av naturmangfoldloven § 48. Skjønnsforutsetningene er avtaler som ble satt etter at verneforskriften var vedtatt i forbindelse med erstatningsoppgjøret. Disse avtalene er unntak fra verneforskriftens bestemmelser. Avtalene i de spesielle skjønnsforutsetningene omhandler aktiviteter og tiltak utenfor grensen for Havmyran naturreservat og vil trolig ha liten påvirkning på reservatet. De er derfor ikke beskrevet nærmere i planen.

Ved behandling av søknader om tiltak etter verneforskriften, vil prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 – 12 bli brukt som retningslinjer i hvert tilfelle.

I dette kapittelet gis det nærmere retningslinjer om tolkning og praktisering av vernebestemmelsene, og eventuelt annet lovverk som gjelder for de forskjellige bestemmelsene i verneforskriften, om hva det bør tas hensyn til for å ivareta verneverdiene.

For alle brukere av Havmyran naturreservat (og all annen natur) gjelder imidlertid den generelle aktsomhetsplikten (naturmangfoldloven § 6): «Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet...».

Landbruk

Verneforskriften er ikke til hinder for tradisjonell beiting i reservatet, som vil si beite med sau. Bruk av gjødsel og kjemiske bekjempningsmidler er forbudt i reservatet, samt utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, jf. kapittel IV. Oppstillingen er ikke uttømmende, noe som innebærer at forbudet også omfatter lignende inngrep. Alle typer masseuttak samt oppfyllinger, lagring av masser o.l. er også forbudt. Det samme gjelder drenering av myr, jf. kapittel IV i verneforskriften for Havmyran naturreservat.

Forurensning utenfor verneområdet kan også påvirke verneverdiene. Verneforskriften kan i seg selv ikke hindre denne typen påvirkning, selv om det får store konsekvenser for verneverdiene. Naturmangfoldlovens § 49 gjelder tillatelser til virksomhet som kan innvirke på verneverdiene i et verneområde og som forutsetter tillatelser fra andre lover enn naturmangfoldloven. I slike saker skal verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen om det bør gis tillatelse og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter naturmangfoldloven § 6.

Eksempler på aktiviteter som er tillatt

- Tradisjonell beiting

Eksempler på aktiviteter som IKKE er tillatt

- Tekniske inngrep som for eksempel oppsett av gjerder, bygninger osv.
- Motorisert ferdsel til vann og til lands. Gjelder også motorisert ferdsel i forbindelse med innsanking av husdyr, frakt av tømmer o.l.

- Uttak og oppfyllinger av masser, for eksempel drenering.
- Utslipp av kloakk, avfall, gjødsel eller andre konsentrerte forurensningstilførsler
- Oppdyrking

Eksempler på aktiviteter som må søke dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48

- Oppsett av gjerde i forbindelse med beite som et skjøtselstiltak i verneområdet

Jakt og fiske

Jakt

I henhold til verneforskriften er det bare tillatt med jakt på hjortedyr, hare, rev, hønsefugl samt jakt og fellefangst av mink, etter den til enhver tid gjeldende viltlov og forskrifter gitt i medhold av denne, jf. kapittel IV i verneforskriften for Havmyran naturreservat. Bruk av hund i forbindelse med jakt er tillatt. Ellers er det forbudt å slippe hunder løs i reservatet, jf. kapittel IV og V.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til kontrollert reduksjon av vilt hvis det er nødvendig for å hindre bestandsmessige misforhold mellom forskjellige arter eller i forholdet art-miljø på grunn av menneskeskapte faktorer, jf. kapittel VI i verneforskriften. Et eksempel på dette er jakt på kråkefugl som et tiltak for å fremme verneverdiene eller jakt på hjort hvis det trengs for å ha kontroll på bestanden.

Fiske

Verneforskriften setter ingen begrensninger på fiske i verneområdet. Fiske reguleres dermed av annet lovverk. Bruk av motorbåt er forbudt i verneområdet, jf. kapittel IV punkt 4 i verneforskriften, men bruk av båt uten motor er tillatt.

Utsett av nye fiskearter er ikke tillatt, jf. kapittel IV punkt 2. Utsett av nye fiskearter kan føre til store negative konsekvenser for andre arter i verneområdet.

Eksempler på aktiviteter som er tillatt

- Jakt på hjortedyr, hare, rev, hønsefugl samt jakt og fellefangst av mink etter den enhver tid gjeldende viltlov og forskrifter gitt i medhold av denne.
- Bruk av hund i forbindelse med tillatt jakt.
- Fiske og bruk av båt (uten motor)

Eksempler på aktiviteter som IKKE er tillatt

- Slipp av hund (bare tillatt i forbindelse med jakt)
- Henleggelse av avfall, som for eksempel etter jakt.

Eksempler på aktiviteter som må søke dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48

- Bruk av motorisert kjøretøy for frakt av felt vilt etter jakt

Forskning og friluftsliv

Alminnelig ferdsel er tillatt i Havmyran naturreservat, så lenge ferdselen ikke er motorisert. Organisert ferdsel, arrangementer o.l. er i utgangspunktet ikke forbudt i naturreservatet, men forvaltningsmyndigheten kan sette begrensninger hvis det skulle føre til skade og ødeleggelse for verneverdiene.

Forvaltningsmyndigheten oppfordrer folk til å ta hensyn til hekkende fugl i perioden april - juli. Slipp av hund er ikke tillatt, jf. kapittel IV punkt 2 i verneforskriften.

Uttak av planter og/eller dyr i reservatet for bruk i vitenskapelige undersøkelser må søkes dispensasjon etter § 48 i naturmangfoldloven. Det er derimot tillatt å plukke bær og matsopp, jf. kapittel V punkt 2 i verneforskriften.

Eksempler på aktiviteter som er tillatt

- Ferdsel til fots
- Sanking av bær og matsopp

Eksempler på aktiviteter som IKKE er tillatt

- Plukke planter eller plantedeler
- Nye dyre- og plantearter må ikke tas med inn i reservatet
- Slipp av hund (unntatt i forbindelse med lovlig jakt)

Eksempler på aktiviteter som må søke dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48

- Uttak av planter og/eller dyr for bruk i forskning

Tekniske inngrep

All form for tekniske inngrep i verneområdet er forbudt

6 Oppsyn og administrasjon i Havmyran naturreservat

Statens Naturoppsyn (SNO) har ansvaret for å utføre oppsyn i Havmyran naturreservat. SNO er den som står for nødvendig registrering av aktivitet og overvåkning i reservatet.

Det er viktig å peke på at det er et klart skille mellom forvaltningsmyndigheten og naturoppsynet i verneområdene. Forvaltningsmyndigheten er de som gir eventuelle dispensasjoner eller avslag, setter i verk skjøtselstiltak, mens oppsynet utfører kontroll, informasjon, skjøtsel, kartlegging eller registrering. Dette kan være på oppdrag fra forvaltningsmyndigheten.

Forvaltningsmyndigheten vil gjennomgå bevaringsmålene som er satt for verneområdet og gi en vurdering av tilstand. Forvaltningsmyndigheten kan fremme behov for oppsyn, skjøtsel- og tilretteleggingsarbeid og overvåkning/registreringer i verneområdet. Behovene skal helst være knyttet opp til den enhver tid gjeldende tiltakstabellen, se vedlegg 6.

Skjøtsel og tiltak

Utgifter til eventuelle tiltak dekkes av miljøforvaltningens årlige budsjetter som blir fastsatt av Stortinget. Midlene tildeles gjennom bestillingsdialogen som Fylkesmannen har med SNO. Bevaringsmålene for de naturfaglige verdiene og skjøtsel er satt opp i kapittel 5.3 og vedlegg 5. Konkrete tiltak med tidsrammer og stipulerte kostnader er ført inn i en tiltakstabell i vedlegg 6.

Informasjon og formidling

Hovedhensikten med informasjon i og rundt verneområdene er å veilede slik at folk får økt kunnskap og forståelse for verneverdiene i området. Gjennom god og målrettet informasjon vil man sikre at de som ferdes i verneområdene på best mulig måte kan rette seg etter de krav som gjelder, og de tar hensyn som trengs.

I Havmyran er det satt opp informasjonstavler der hvor det er mest naturlig at folk ferdes. To store tavler med informasjonsplakater står ved hovedveien ved Gryta og Blåbærvika, som ble oppført tidlig på 1990-tallet. Disse tavlene er Hitra kommunes eiendom. I tillegg er det satt opp informasjonsplakater ved vernegrensen på Skumfossøra og mellom Storbråttvatnet og Litlbråttvatnet.

For å markere vernegrensen er det satt opp standardiserte verneskilt på de viktigste plasseringspunktene for vernegrensen.

Generelle retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjer for behandling av saker som angår de ulike brukerinteressene er presentert i kapittel 5.5. Punktene under viser de generelle retningslinjene for all saksbehandling som omhandler Havmyran naturreservat.

1. Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/dispensasjon etter verneforskriften sendes til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.
2. Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelse enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overprøves av annet lovverk.
3. Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under den enkelte brukerinteresser. Det er viktig at det i all saksbehandling blir gjort en samlet vurdering i forhold til tiltakets virkning på verneverdiene og forholdet til øvrige brukerinteresser.
4. Statens Naturoppsyn og Fylkesmannen er ansvarlig for vurdering og anmeldelse ved brudd på vilkår og verneforskrift.
5. Disse instansene skal ha kopi av alle vedtak: Hitra kommune, Statens Naturoppsyn, Miljødirektoratet og grunneiere dersom de berøres.
6. Miljødirektoratet er klageinstans for alle saker etter verneforskriften. Klage på vedtak sendes Miljødirektoratet via Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Fylkesmannen vurderer om det fremkommer nye saksopplysninger som tilsier at vedtaket kan omgjøres. Dersom Fylkesmannen opprettholder sitt vedtak skal klagen oversendes Miljødirektoratet for endelig behandling og vedtak.
7. Behandlingstid for dispensasjonssøknader vil normalt ligge på ca. 3 uker.

8. Alle vedtak etter verneforskriften vil bli registrert i Miljøvedtaksregisteret (www.miljovedtak.no).

Naturmangfoldloven §§ 8-12

I naturmangfoldloven kap.2 er det fastsatt prinsipper for offentlig beslutningstiltak som myndighetene skal legge til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, jf. § 7. Disse prinsippene omtales i loven som:

- Kunnskapsgrunnlaget (§8)
- Føre-var-prinsippet (§9)
- Økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10)
- Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11)
- Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12)

Prinsippene er ikke selvstendige vedtakshjemler, men skal legges til grunn som retningslinjer når det treffes beslutninger som berører naturmangfold etter andre bestemmelser.

Dette innebærer at prinsippene skal være en del av vurderingen i dispensasjonssaker i verneområder, både ved vedtak med hjemmel i spesifiserte dispensasjonsbestemmelser, og ved vedtak etter naturmangfoldloven § 48. Det skal fremgå av vedtakene hvordan prinsippene har vært anvendt i den konkrete sak, og hvilken vekt de er tillagt.

Det må også gå klart frem av vedtaket at vilkårene for å gi dispensasjon er til stede. Vurderingen av miljørettprinsippene er en del av vurderingen av om vilkårene i den aktuelle dispensasjonsbestemmelsen er oppfylt. Dersom vilkårene er oppfylt kan forvaltningsmyndigheten vurdere om det skal gis dispensasjon og eventuelt omfang av en dispensasjon.

Utenforliggende virksomhet

Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven og i naturmangfoldloven gjelder ikke for virksomheter utenfor vernegrensene.

I naturmangfoldloven § 49 er det fastsatt en særskilt bestemmelse for virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, og hvor virksomheten kan innvirke på verneverdiene i verneområdet. I slike tilfeller skal den aktuelle myndigheten legge vekt på hensynet til disse verdiene i vurderingen av om en tillatelse bør gis og ved fastsetting av eventuelle vilkår. Bestemmelsene gjelder for tiltak som skjer utenfor verneområdet, men som kan ha negativ effekt på verneverdiene innenfor området, for eksempel gjennom forurensing, endring i vannstand, drenering eller ved retningsendring av vassdrag.

For virksomhet utenfor verneområdene som ikke krever tillatelse, vil det være en aktsomhetsplikt for den enkelte, jf. naturmangfoldlovens § 6. Det innebærer at enhver plikter å opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet.

Oppfølging av ulovligheter – håndheving og sanksjoner

For å ivareta formålet med opprettelsen av naturreservatet er det viktig at lovverket følges opp og at overtredelser av lovverket blir sanksjonert gjennom illeggelse av straff eller

forvaltningsmessige sanksjoner. SNO er forvaltningens feltapparat og vil reagere der lovbrudd påtreffes. Oppsynet rapporterer til forvaltningsmyndigheten.

For å ivareta lovens formål har naturmangfoldloven i kap. IX en rekke bestemmelser om håndheving og sanksjoner.

Fylkesmannen er delegert myndighet etter naturmangfoldloven kap. IX § 69-73, om:

Retting og avbøtende tiltak
Uforutsette miljøkonsekvenser av lovlig virksomhet
Direkte gjennomføring og bruk av andres eiendom
Tvangsmulkt

Miljødirektoratet har myndighet til å gi pålegg om miljøerstatning. Strafferammen for overtredelser av nærmere angitte bestemmelser i naturmangfoldloven eller bestemmelser gitt i medhold av loven, er bot eller fengsel inntil ett år eller tre år ved grove overtredelser, jf. naturmangfoldloven § 75.

Forvaltningsmyndigheter

Ansvar for Havmyran naturreservat involverer følgende myndigheter:

Klima- og miljødepartementet (KLD) er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge. Departementet har ansvaret for at den miljøpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. KLD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturvernloven (nå naturmangfoldloven).

Miljødirektoratet er øverste fagmyndighet for naturvernområder i Norge og har hovedansvar for forvaltningen av områder vernet etter naturvernloven/naturmangfoldloven. Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde. Direktoratet er klageinstans for vedtak som forvaltningsmyndigheten i det enkelte verneområdet har gjort. Direktoratet skal også veilede forvaltningsmyndigheten i praktiseringen av verneforskriftene.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er forvaltningsmyndighet for Havmyran naturreservat. Fylkesmannens ansvar at nødvendige tiltak blir igangsatt. Videre skal Fylkesmannen behandle og avgjøre alle søknader. Klage på vedtak skal gå via Fylkesmannen og sluttbehandles av Miljødirektoratet.

Andre myndigheter av betydning i forvaltning av området:

Hitra kommune er myndighet på flere av de øvrige lovverkene som kan få betydning innen Havmyran naturreservat, eksempelvis plan- og bygningsloven, motorferdselloven, forurensningsloven, lokale forskrifter og forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav.

7 Kilder

Collett, R. 1921. Norges Fugle, bind I-III, Kristiania.

Direktoratet for naturforvaltning 2001. *Forvaltning av verneforskrifter*. Rundskriv november 2001, revidert februar 2010.

Direktoratet for naturforvaltning 2011. *Handlingsplan mot mink*.

Folkestad, A. O. 1977. *Registreringer av ornitologisk viktige våtmarker i Norge*. Miljøverndepartementet, 73 s (stensiltrykk).

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 2006. *Fuglelivet i Havmyran naturreservat, sommeren 2002*. Rapport 4-2006.

Gaarder, G., Fjeldstad, H. & Holtan, D. 2008. *Kartlegging av naturtyper i Hitra kommune, Sør-Trøndelag fylke*. Miljøfaglig Utredning Rapport 2008.

Gjengedal, E. 1994. *Vern av biologisk mangfold. Tema: Myrreservatene. Oversikt over naturfaglig kunnskap II*. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag Rapport 9/1994.

Haftorn, S. 1971. *Norges Fugler*. Universitetsforlaget, Oslo.S. 248-250.

Haugen, R. 1997. *Undersøkelser av fuglefaunaen i naturreservatet Havmyran, Hitra kommune, juni 1997*. Avifaunistiske undersøkelser av Havmyran. Notat.

Miljødirektoratet 2015. *Miljødirektoratets fagsystem for verneområdeforvaltning, Brukerveiledning*. Rapport 06-2015.

Miljøverndepartementet 2012. *Naturmangfoldloven kapittel II. Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk – en praktisk innføring*. Veileder.

Moen, A. 1973. *Norwegian National Plan for Mire Nature Reserves*. Norsk geogr. Tidsskr. 37. 173-193.

Moen, A. 1998. *Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon*. Statens kartverk, Hønefoss. 199 s.

Pearson, M. 2015. *Tiltak for å øke reproduksjon hos hubro i Hitra og Frøya kommuner i Sør-Trøndelag*. Årsrapport 2015.

Rygh, O. 1978. *Ornitologiske undersøkelser på Havmyran, Hitra sommeren 1978*. Rissa, 9 s (stensiltrykk).

Suul, J. 1980. *Notat om fuglelivet på/ved Havmyran, Hitra kommune i Sør-Trøndelag*.

Skogen, A. 1970. *Betenkning vedrørende eventuelt myrreservat på Hitra. Sør-Trøndelag*. Trondheim, 6 s. (Rapport utenom serie; DKNVS Museet).

Statens Naturoppsyn. 2012. Årsrapport 2012.

Thingstad, P.G. 2012. *Oppfølging av verneområder: Status for fuglesamfunnet på myr i Øvre Forra naturreservat, Nord-Trøndelag*. – NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. Zool. Ser. 2012-2: 1-45.

Torp, E. 2006. *Fuglelivet i Havmyran naturreservat, sommeren 2002*. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Rapport 4/2006.

Tveit, G. 1968. *Ornitologiske observasjoner fra Hitra sommeren 1967*. Fauna 21:61-62.

Vedlegg

1. Verneforskrift
2. Spesielle skjønnsforutsetninger
3. Liste over naturtyper og artsmangfold
4. Bevaringsmål, med tilstandsvariabler og overvåkningsmetodikk
5. Samlet tiltaksbeskrivelse med kostnadsoverslag og fremdriftsplan
6. Om dispensasjonssøknader
7. Begrepsforklaring

Vedlegg 1 Verneforskrift

Forskrift om fredning for Havmyran naturreservat i Hitra kommune, Sør-Trøndelag.

Fastsatt ved kgl. res. av 17. desember 1982. Fremmet av Miljøverndepartementet.

I.

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22, og 23, er Havmyran, Singsmyran m.fl. i Hitra kommune, Sør-Trøndelag fylke, fredet som naturreservat ved kgl.res. av 17. desember 1982 under betegnelsen «Havmyran naturreservat».

II.

Det fredete området berører følgende gnr./bnr.: 32/4, 33/1, 34/3, 4, 7, 34/9, 127/3, 128/1, 129/1.

Reservatet dekker et areal på ca. 40 km², hvorav ca. 12 km² er myr, ca. 3 km² vann og ca. 25 km² fastmark.

Grensene for naturreservatet framgår av kart i målestokk 1:20.000, datert Miljøverndepartementet mars 1982. Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Hitra kommune, hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka.

III.

Formålet for fredningen er å bevare:

- a) Et stort, representativt og urørt myr- og heilandskap med oseanisk flora og vegetasjon.
- b) Et viktig våtmarksområde med en rik og interessant fuglefauna.

IV.

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse unntatt det som følger av tillatt ferdsel eller tiltak i medhold av punktene V - VII.

Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet.

Nye plantearter må ikke innføres.

2. Pattedyr og fugler, herunder deres hi, reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelser.

Jakt og bruk av skytevåpen er forbudt.

Hunder må ikke slippes i reservatet.

Nye dyrearter må ikke innføres.

3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturlige vekstvilkår, herunder oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, opplag av båt, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler.
4. Motorisert ferdsel til lands og til vanns, herunder lavtflyging eller landing med fly og helikopter er forbudt.

V.

Bestemmelsene i pkt. IV er ikke til hinder for

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, sikrings-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.
2. Sanking av bær og matsopp.
3. Tradisjonell beiting.
4. Jakt på hjortedyr, hare, rev, hønsefugl samt jakt og fellefangst av mink etter den til enhver tid gjeldende viltlov og forskrifter gitt i medhold av denne.
5. Bruk av hund i forbindelse med tillatt jakt.

VI.

Forvaltningmyndighetene eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer kan gi tillatelse til

1. Kontrollert reduksjon av vilt når dette anses nødvendig for å hindre bestandsmessige misforhold mellom forskjellige arter eller i forholdet art-miljø på grunn av menneskeskapte faktorer.

VII.

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene. Eventuell skjøtselsplan skal godkjennes av Miljøverndepartementet.

VIII.

Miljøverndepartementet kan fastsette nærmere bestemmelser om ferdselen i området dersom dette blir nødvendig for å oppfylle formålet med fredningen.

Departementet kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller, dersom det ikke strir mot formålet med fredningen.

IX.

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

X.

Den myndighet Kongen har etter § 10 til å fastsette nærmere bestemmelser om områdene og deres skjøtsel, etter § 21 til merking av fredning m.v., etter § 22 om regulering av ferdsel, og etter § 23 om å gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene, overføres til Miljøverndepartementet.

XI.

Disse bestemmelser trer i kraft straks.

Vedlegg 2 Spesielle skjønnsforutsetninger for Havmyran naturreservat

Spesielle skjønnsforutsetninger

1. Eierne av gnr. 127 bnr. 3 kan ha stående, restaurere og vedlikeholde hytte ved Ytter Laksåvatnet.

2. Retten påpeker ellers at det synes unødvendig å trekke fredningsgrensen slik av reguleringen av Ytter Laksåvatnet hindres.

Fylkesmannen gir i brev av 17.8.88 dispensasjon fra vernebestemmelsenes pkt. IV.3 på følgende vilkår:

- a) Ytter Laksåvatnet reguleres max. 1.5 m ut fra normalvannstand, 0.5 m opp og 1 m ned.
- b) Arbeidet med reguleringen skal skje utenom fuglenes hekkeperiode, dvs. etter 1.september og før 1.april.
- c) Dammen skal gis en utforming som føyer seg best mulig inn i landskapet.
- d) Før arbeidene begynner, skal det gis underretning til forvaltningsmyndigheten.
- e) Dispensasjon skal gis uten tidsbegrensning. Dersom det senere viser seg at formålet med fredningen krever det, kan dispensasjonen inndras.

Vedlegg 3 Naturtyper og arts mangfold

Flora

Tabell A Tabellen viser rødlistede eller sjeldne arter og deres funnområder.

Art	Status*	Bestands- vurdering	Stedfesting	Kommentar
Brunskjene, <i>Schoenus ferrugineus</i>	NT	Usikker	VV00000759	Siste funn 2007. Usikker på dagens bestandstørrelse
Smalmarihand <i>Dactylorhiza sphagnicola</i>	VU	Usikker	VV00000759	Siste funn 1983. Usikker på om den finnes i dag.
Hvitkurle <i>Pseudorchis albida</i>	NT	Usikker	VV00000759	Siste funn 2007. Usikker på dagens bestandstørrelse.
Torvflik <i>Lophozia laxa</i>	VU	Usikker	VV00000759	Siste funn 2007. Usikker på dagens bestandstørrelse.

*rødlistestatus pr. 2017

Naturtyper

Tabell B tabellen viser rødlistede naturtyper i Havmyran naturreservat

Naturtype	Status*	Antall	Stedfesting	Kommentar
<i>Kystnedbørsmyr</i>	VU	3	VV00000759	
<i>Kystlynghei</i>	EN	?	VV00000759	Bare omtalt som lynghei i rapporter. Finnes ingen detaljert kartlegging av naturtypen.

*rødlistestatus pr 2017

Fauna

Tabell C Tabellen viser rødlistede eller sjeldne arter og deres funnområder.

Art	Status*	Antall / hekkende(h), trekkfugl(t)	Stedfesting	Kommentar [tidspunkt på året etc.]
Brushane, <i>Philomachus pugnax</i>	VU	?	VV00000759	Sist registrert 2010. ukjent om den er (h) eller (t).
Fiskemåke, <i>Larus canus</i>	NT	1/(h)	VV00000759	Sist registrert 2013. 36 hekkende par i 2002.
Hønsenhauk, <i>Accipiter gentilis</i>	NT	(t)	VV00000759	Sist registrert 1974.
Sanglerke, <i>Alauda arvensis</i>	VU	?	VV00000759	Sist registrert 2012. ukjent om den er (h) eller (t).
Storspove, <i>Numenius arquata</i>	NT	(h)	VV00000759	Sist registrert 2012.
Stær, <i>Sturnus vulgaris</i>	NT	?	VV00000759	Sist registrert 2013. ukjent om den er (h) eller (t).
Tyvjo, <i>Stercorarius parasiticus</i>	NT	1/(h)	VV00000759	Sist registrert 2012.
Bergirisk, <i>Carduelis flavirostris</i>	NT	(h)	VV00000759	Sist registrert 2002.
Knekkand, <i>Anas querquedula</i>	NT	?	VV00000759	Sist registrert i 1974. ukjent om den er (h) eller (t).
Makrellterne, <i>Sterna hirundo</i>	VU	?	VV00000759	Sist registrert 2012. ukjent om den er (h) eller (t).
Vipe, <i>Vanellus vanellus</i>	NT	(h?)	VV00000759	Sist registrert 2002. stedeværende i hekketiden
Elvemusling <i>Margaritifera margaritifera</i>	VU	?	VV00000759	
Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>	VU		VV00000759	
Myrsnipe <i>Calidris alpina</i>	ansvarsart	16/(h)	VV00000759	Sjelden i regionen men vanlig på Havmyran. 55 par registrert hekkende i 2002.
Svartbak <i>Larus marinus</i>	ansvarsart	1/(h)	VV00000759	Art av særlig stor forvaltningsinteresse. 9 par registrert hekkende i 2002.
Dvergfolk <i>Falco columbarius</i>	ansvarsart		VV00000759	Art av særlig stor forvaltningsinteresse
Lirype <i>Lagopus lagopus</i>	NT	(h)	VV00000759	
Gråsisik <i>Carduelis flammea</i>	ansvarsart		VV00000759	Art av særlig stor forvaltningsinteresse
Gjøk <i>Cuculus canorus</i>	ansvarsart		VV00000759	Art av særlig stor forvaltningsinteresse
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	ansvarsart		VV00000759	Art av særlig stor forvaltningsinteresse
Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>	ansvarsart		VV00000759	Art av særlig stor forvaltningsinteresse
Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>	ansvarsart		VV00000759	Art av særlig stor forvaltningsinteresse
Ål <i>Anguilla anguilla</i>	VU		Observerert rett utenfor vernegrensen i Håvikvatnet	
Ceraclea exisa	VU		VV00000759	Døgnflue
Sjøørret <i>Salmo trutta</i>	LC		VV00000759	

*rødlistestatus pr 2017

Vedlegg 4 Bevaringsmål, med tilstandsvariabler og overvåkingemetodikk

Liste over forvaltningsutfordringer i Havmyran naturreservat er angitt i tabell D. Under utdypes dette.

Fremmede arter – sitkagran

Pr i dag er nok sitkabestanden som står ved fritidsboligene på Skumfossøra den største trusselen mot myrene i Havmyran naturreservat. Sitkagran er en art som sprer seg fort og nylig forskning har vist at arten sprer seg fort og over store områder. Vanligvis setter den kongler og starter frøproduksjonen når den når en alder av 20 – 40 år, men enkelte individer setter kongler allerede i seks års alder. Frøene er små og lette og blir først og fremst vindsprett. Observasjoner i andre verneområder i Sør-Trøndelag har vist at frøene kan ligge minst i 10 år i bakken før planten blir synlig over vegetasjonen.

Sitkagran trives veldig godt i myr- og lyngheilandskap som på Havmyran.

Hovedmålet må være å holde naturreservatet fritt for sitkagran. Man bør starte med å fjerne granplantene som står på Skumfossøra, i samråd med grunneier. Hvis sitkaplantene brukes som leplanter, kan de for eksempel erstattes av en norsk art som ikke er skadelig for verneverdiene i reservatet.

Deretter bør området nært Skumfossøra befares ca. hvert 5 år for å se om det dukker opp nye planter med sitka. På grunn av at arealet til Havmyran naturreservat er svært stort er det vanskelig å få befart hele området på kort tid og hvert år.

På Skumfossøra kan man sette opp linjer som befares hvert 5 år for å se om det dukker opp nye planter.

Fremmede arter – mink

Det er pr i dag usikkert på hvor stor trussel mink er for fuglebestanden i Havmyran, da vi ikke vet hvor mye og om det finnes mink innenfor vernegrensen.

Men som et føre-var bør det jevnlig befares etter spor etter mink i og i nærheten av kjente hekkelokalteter i Havmyran. I tillegg bør det også befares etter rødrev, som kan være en trussel mot fuglepopulasjonen.

Befaringen kan gjøres ca. hvert 10 år. For eksempel i forbindelse med fuglekartlegging.

Tabell D. Tabellen viser forvaltningsutfordringer i Havmyran naturreservat

Forvaltningsutfordring	Relevans	Aktuelle tilstandsvariabler*
Nedgang i fuglepopulasjoner	x	PRPA, FA, KL
Sitkagran rett utenfor vernegrensen	x	FA
Mink	X	FA

* forkortelser jfr. håndbok Miljødirektoratet og/eller NiN.

Ut fra vurderingene over konkluderes det med at det settes 2 bevaringsmål for Havmyran naturreservat knyttet til fremmede arter (sitkagran og mink).

Fremmedartsinnslag (FA)

Om FA

FA Fremmedartsinnslag angir graden av tilstedeværelse av svartelistede arter i et område. Fremmede arter kan være plantet i/ved området, eller ha spredt seg fra ulike kilder, som for eksempel sitkagran. Noen fremmede arter kan opptre i store mengder og fortrenge stedlige arter, eller på annen måte endre naturtyper. F.eks. kan planteskog bli tett og ensjiktet, med lite utviklet undervegetasjon. Konsekvensene for det stedege biologiske mangfoldet av fremmedartsspredning er uforutsigbare og ofte negative.

Tilstandsklasse for innslag av fremmede arter (mink) i Havmyran naturreservat

NiN-trinn	klasse	fra	til	Beskrivelse
3	Dårlig	3	>3	Sterkt fremmedartsinnslag
2	Middels	1	2	Svakt fremmedartsinnslag
1	God	0	0	Ingen fremmedartsinnslag

Tilstandsklasse for innslag av sitkagran i Havmyran naturreservat

NiN-trinn	klasse	fra	til	Beskrivelse
3	Dårlig	10	>10	Sterkt fremmedartsinnslag
2	Middels	1	10	Svakt fremmedartsinnslag
1	God	0	0	Ingen fremmedartsinnslag

Tabell E Bevaringsmål for FA i Havmyran naturreservat.

Bevarings-mål	Tilstands-variabel	Overvåking		God tilstand		Middels tilstand		Dårlig tilstand		Målenhet_intervall
		Start	Fre-kvens	Trin n	Målt mengde	Trin n	Målt mengde	Trin n	Målt mengde	
Verneområdet skal være fritt for mink.	FA Fremmed-artsinnslag	2018	Hvert 5 år	1	0	2	≥1	3	≥2	Strukturerte befaringer (mobile fremmede arter). Telling av antall individer.
Verneområdet skal være fritt for sitkagran	FA Fremmed-artsinnslag	2018	Hvert 5 år	1	0	2	≥1	3	≥10	Linje, segmentert

Overvåking

Overvåking skjer ved strukturerte befaringer. Mink er en mobil fremmed art og der må det utføres befaringer ved kjente hekkeplasser der man tror det kan være tilstedeværelse av mink.

Sitkagran har per 2017 ikke blitt registrert inne i selve verneområdet, men det finnes en klynge med spiredyktige trær rett utenfor verneområdet (Skumfossøra) som kan spre frø inn i reservatet. Det må utføres befaringer langs linjer i nærheten av disse trærne for å registrere om det har spredt seg sitkagran inn i reservatet.

Resultater skal legges inn i NatStat og verneområdelogg.

Vedlegg 5 Samlet tiltaksbeskrivelse med kostnadsoverslag og fremdriftsplan

Tabell F Samlet tiltaksbeskrivelse med anslag av kostnader, akseptert tidsfrist og antatt finansieringskilde.

Bev. Mål	Når	Tiltak	Ansvarlig	Kostnad (inkl mva)	Finansiering
FA VV00000759	2019	Uttak sitkagran i Skumfossøra i samarbeid med grunneier	SNO	30 000,-	Kap.post 1420.31 «Tiltak i verneområder»
FA VV00000759	2018	Kartlegge spredning av sitkagran	SNO		Kap.post 1420.31 «Tiltak i verneområder»
	Ved behov	Fjerne kråke og ravnereir	SNO/kommunen		
	Ved behov	Fangst av kråke og ravn	SNO		
PRRA VV00000759	2022-2025	Fugletellinger (sist telling i 2012) + se etter spor av mink og rødrev	SNO (i samarbeid med NOF)	300 000,-	
PRRA VV00000759	2022-2025	Uttak av mink (og evt rødrev) ved behov	SNO		Kap.post 1420.31 «Tiltak i verneområder»
	2019	Sette opp en bypass/trappeordning forbi Ytre Laksåvatn til Måsøval for å slippe sjørret opp.	FM	100 000,-	Kap.post 1420.31 «Tiltak i verneområder»/andre tilskuddsordninger for fiskeforvaltning
	2020/2021	NiN-kartlegging	FM/Miljødirektoratet	300 000,-	
	Ved behov	Oppdatering av informasjonsplakater	FM/SNO		Kap.post 1420.31 «Tiltak i verneområder»
	2019	Sette opp flere verneskilt	SNO		Kap.post 1420.31 «Tiltak i verneområder»

Vedlegg 6 Om dispensasjonssøknader

Forskriften for Havmyran naturreservat åpner ikke for mange aktiviteter i verneområdet. I følge verneforskriften kan det bare søkes om tillatelse til «*Kontrollert reduksjon av vilt når dette anses nødvendig for å hindre bestandsmessige misforhold mellom forskjellige arter eller i forholdet art-miljø på grunn av menneskeskapte faktorer*», jf. kap VI punkt 1 i verneforskriften.

Den generelle bestemmelsen i kap VIII er erstattet av naturmangfoldloven § 48. Søknaden må da begrunnes i samsvar med det som er angitt i § 48 i naturmangfoldloven.

Dette må oppgis i en dispensasjonssøknad:

- Fullt navn, adresse, epost, telefonnummer
- Oppgi Gnr/bnr hvis grunneier
- Beskriv hva søknaden gjelder og begrunnelse
- Oppgi tidsrom for når aktiviteten skal skje
- Vedlagt skal det ligge dispensasjon fra kommune på lovverk der kommunen er myndighet (eks motorferdselloven, Forskrift om tiltak for å stanse eller avverge skade fra vilt)
- Det skal **alltid** innhentes tillatelse fra grunneier før aktiviteten starter

Eksempel: Søknad om jakt på Kråke i Havmyran naturreservat

Navn: Ola Nordmann

Adresse: Kongens gt. 1

Postnr/Poststed: 7240 Hitra

Telefon nr: 99 99 99 99

Grunneier av Gnr/bnr xx/xx i Havmyran NR.

Søker om jakt på kråke i Havmyran naturreservat. Formålet med jakten er å.....

Jakten skal skje i perioden..... til

(hvis flere skal delta på jakten må navnene deres også oppgis)

Vedlagt ligger dispensasjon fra Hitra kommune på felling av vilt som gjør skade.

Vedlegg 7 Begrepsforklaring

Bevaringsmål og bevaringsmålobjekt

Et bevaringsmål er en kort beskrivelse av en ønsket tilstand for en naturtype (evt. annet kartobjekt). Kartobjektet som det da er knyttet bevaringsmål til kalles **bevaringsmålobjekt**. Ofte er slike objekt allerede etablert, f.eks. i NiN-databasen/Naturbasen.

Tilstandsvariabler

Man bruker en eller flere **tilstandsvariabler** (eks. Fremmedartsinnslag (FA)) for å måle **tilstanden** til bevaringsmålobjektet. De fleste tilstandsvariablene er definerte i Artsdatabankens Naturtypebase (variasjon-tilstandsøkokliner). Miljødirektoratet har utarbeidet en rapport (Miljødirektoratet 2015) som viser hvordan utvalgte tilstandsvariabler bør brukes av forvaltningen.

Tilstandsklasser

Samtidig med at forvaltningsmyndigheten fastsetter bevaringsmål, skal de også gi konkrete grenseverdier for tre **tilstandsklasser**; *god tilstand*, *middels tilstand* eller *dårlig tilstand*. Lokal overvåking av en tilstandsvariabel, vil resultere i et tall eller ja/nei. Dette resultatet plasserer variabelen i en av de tre tilstandsklassene. Det er forvaltningsmyndigheten som fastsetter grenseverdiene for disse tilstandsklassene. Det kan være aktuelt å justere grenseverdiene når man får tilgang til konkrete overvåkingsdata.

Målt tilstand for den aktuelle tilstandsvariabelen kan "oversettes" til et NiN-trinn (eller egendefinert trinn).

NiN trinndeling

I NiN-kartlagte områder er det ofte registrert tilstandsvariabler med et tilhørende **NiN-trinn** (eks. FA-Fremmedartsinnslag = 2). Overvåkingsdata kan brukes for å angi NiN-trinn for en tilstandsvariabel. Dersom overvåkingsdata viser endringer i fremmedartsinnslaget, kan det derfor være aktuelt å revidere NiN-trinnet som er gitt i kartleggingsdataene. Hvis forvaltningsmyndigheten ønsker å overvåke en tilstandsvariabel som ikke er plassert på et NiN-trinn, må man selv fastsette trinnet.

Overvåkingsmetode

Overvåking av tilstand skjer etter en **overvåkingsmetode**. Metoden har alltid geografiske egenskaper (f.eks. bevaringslinje, transekt, overvåkingsrute), og skal kunne vises på kart. Dette kartobjektet beskriver metoden. Dette skal registreres i fagsystemer for verneområder kalt nat-stat. Overvåkingsmetoden skal også inkludere en beskrivelse av hvordan data skal innhentes. Beskrivelsen skal bestå av tekst og illustrasjonsfoto. Det er avgjørende at metoden er godt dokumentert og kan gjentas. Overvåkningen skal alltid resultere i et tall, eller ja/nei.

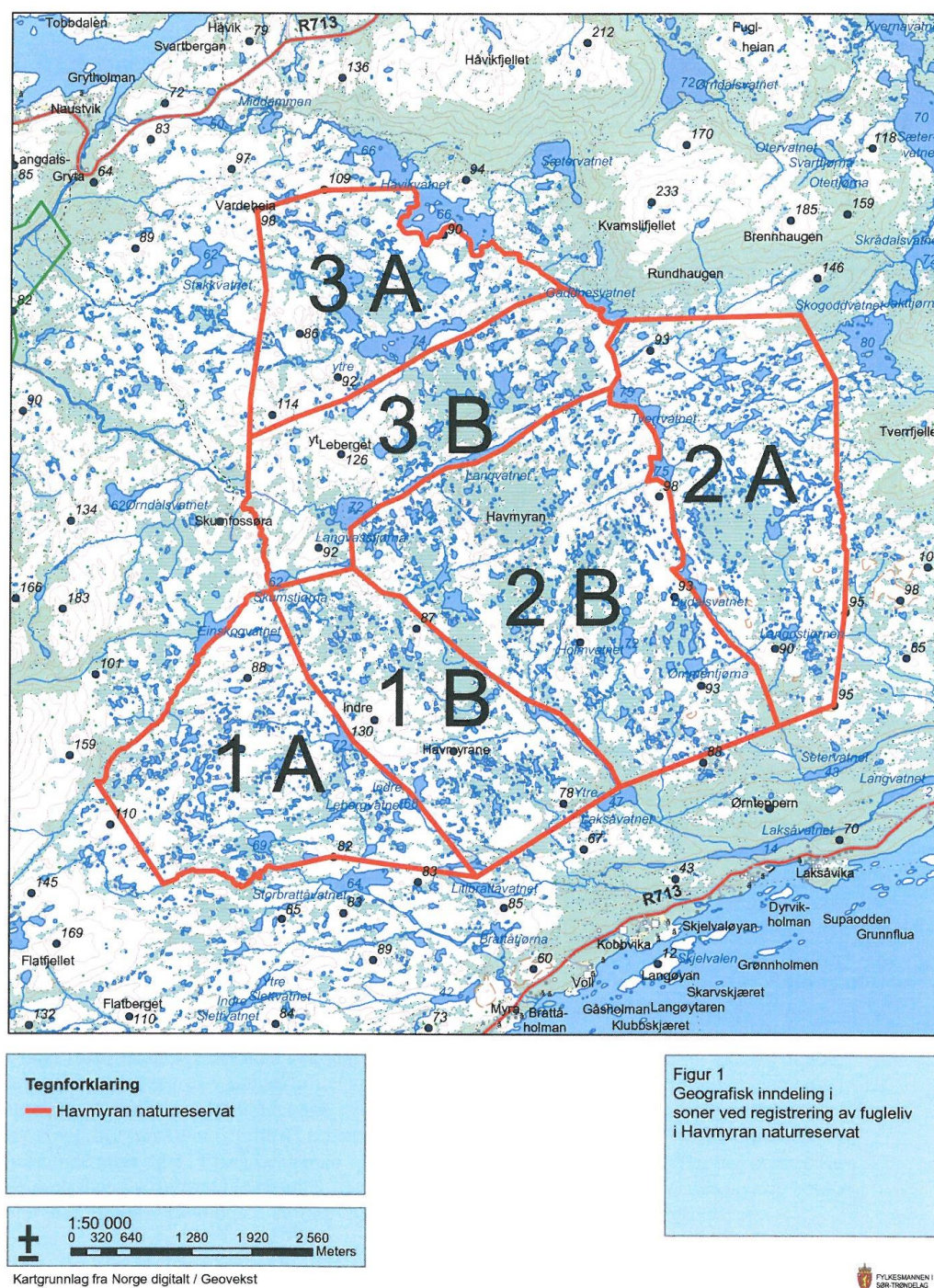
Tiltak

Dersom bevaringsmålets tilstand utløser tiltak, kan det være behov for å definere hvilket område tiltaket skal gjøres i. Dette gjøres evt. i SNOs Verneområdelogg.

Vedlegg 8 Overvåkning av fugl i Havmyran

Gjennom bestillingsdialogen har SNO fått i oppdrag av Fylkesmannen å gjennomføre systematiske registreringer av fugl i våtmarksområdene i Sør-Trøndelag. Lokalt SNO har utført oppdraget i samarbeid med Norsk Ornitologisk Forening (NOF). I 2012 ble det gjennomført registreringer i verneområdene på Været i Bjugn og Havmyran i Hitra kommune. Området Havmyran er primært viktig som hekkeområde for vannfugl og har liten betydning som rasteplass for fugl i trekketidene. For å ha et godt barometer på tilstanden i området, er kartlegging av hekkende vannfugl nødvendig. På grunn av områdets størrelse, er det ikke ressurser til å gjennomføre årlige totaltellingene. Derfor gikk det 10 år mellom tellingene (2002 og 2012).

Området inneholder hundrevis av små tjern og mindre vann, og det er et tidkrevende arbeid å gjøre detaljerte og gode registreringer. Tellingene følger samme metode som tidligere registreringer (se figur 11). Området er delt opp i soner, slik at det er mulig å lese variasjon i endringer i de ulike sonene/delområdene. Metodikken er standard linjetaksering (registrering etter ei linje), og linja/løypa er lagt med innsyn i samtlige vann. For å få gode verdier på alle artsgruppene, er det nødvendig med tre totaltellingene gjennom hekkesesongen. Dette er vesentlig for å nå optimale tidspunkt i hekkesyklusen for de ulike artsgruppene, samt at man på denne måten oppnår bedre verdier på reproduksjon hos vannfugl.

Figur 5: Geografisk inndeling i soner ved registrering av fugleliv i Havmyran naturreservat i 2002 (Torp 2002).